

форматі *мережива*. Тому поступово до основних функцій еліти як складової системи управління крім примусової – суб'єкт-об'єктної, – адаптації до змін зовнішнього середовища та суто зовнішньої інтеграції у внутрішнє середовище нових елементів відносять *соціалізацію, людинотворення*: перехід від *виробництва речей до виробництва ідей*, а потому – *продукування людей*.

Так у світі відбувається *мережування* та актуалізується потенціал *мережовості* в формі *мережива* дійсно людських суспільних взаємозв'язків та відносин. Так постає дійсне людство як суспільність дійсних людей-творців, в якій кожен-багато-всі й є елітою. Так в теперішньому знаходить втілення давньогрецький ІДЕАЛ КАЛОКАГАТІЇ («розумна доброта та красива користь»), з якого розгортаються й нові формати *Світосприйняття, Світогляду* та *Світовідтворення*, на основі суб'єкт-суб'єктних, а потому – суб'єктно-суб'єктних взаємозв'язків та відносин.

А інакше – всі ми знаходимося в царині випадковості *біологізму* власних дій, *суб'єктивізму* дій меншості, *солідаризму* дій маргіналізованої масовості. Мабуть тому, зараз інші суб'єкт-суб'єктно орієнтовані концепти відбудови взаємозв'язків та стосунків чомусь не знаходять свого теоретичного освідчення в сучасних геополітичних конструктах. Більш того, ми забуваємо що «в нашому минулому знаходиться досвід майбутнього», потрібно лише актуалізувати потенціал належних – ефективних, економічних, етичних, естетичних, об'єктивних, – *матриць-зразків «інакше-можливого»* майбутнього.

Вербицька А.В.

здобувач,

Чернігівський національний технологічний університет

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Розвиток системи вищої освіти має вагомe значення для України, оскільки саме ефективність державної політики у сфері вищої освіти зумовлює конкурентоспроможність країни на світовому ринку технологій, інновацій та освітніх послуг. В Україні залишилася потужна традиція вищої школи, яка сьогодні прийшла в протиріччя з сучасними реаліями. Система управління довгий час відрізнялася сильним централізмом і відсутністю реальної самостійності вищих навчальних закладів. У той же час стан системи вищої освіти визначається спрямованістю та змістом державної політики. Державний вищий навчальний заклад у кінцевому підсумку виконує державне замовлення, відтак, повинен виробити стратегію діяльності, що вписується в загальну систему суспільно-політичних координат.

Українська система вищої освіти здатна конкурувати з системами освіти передових країн. Однак її переваги мають ризик залишитися невідомими на

європейському освітньому просторі, якщо не буде сформульована загальнонаціональна освітня політика, що користується широкою підтримкою громадськості, якщо держава не відновить свою відповідальність і активну роль у цій сфері та не проведе всебічну модернізацію освіти з виділенням необхідних для цього ресурсів і створенням механізмів їх ефективного використання [1, с. 34].

Освітня політика формується та реалізовується на підставі нормативно-правової бази. Ефективне правове поле є передумовою реформування сфери вищої освіти. Прогалини в освітньому законодавстві мають заповнюватися, виходячи з міжнародного досвіду аби вища освіта України була здатною увійти в європейський освітньо-науковий простір, та, звичайно, із врахуванням суспільної думки, інакше нововведення неминуче зіткнуться з громадським опором.

Високі суспільні сподівання та надії університетської спільноти були покладені на прийняття нової редакції Закону України «Про вищу освіту», який починаючи з моменту набуттям чинності став об'єктом активного процесу змін та доповнень. Зусилля «гравців» освітнього політичного поля мають бути спрямовані на визначення ефективності оновленої нормативної бази вищої освіти України, заповнення прогалин освітнього законодавства, формування шляхів його реалізації, вивчення суспільної думки та оцінок міжнародних експертів щодо реформування сфери вищої освіти України.

Деклароване «відставання» української вищої освіти від країн Європейського Союзу та спроби їх «наздогнати» призвели до того, що європейські запозичення сліпо переносяться на вітчизняний ґрунт без вироблення адаптивної моделі та без врахування національних особливостей. Система освіти, таким чином, страждає від помилкових орієнтирів державної політики, у той час, коли в пріоритеті повинен знаходитися пошук балансу між актуальними світовими тенденціями та збереженням самобутніх національних компонентів.

Західні дослідники освітніх систем зазначають, що вища освіта потребує глибокої, радикальної і термінової трансформації. Більше всього варто побоюватись того, що внаслідок невпевненості, зміни будуть відбуватися занадто повільно та обмежаться локальними нововведеннями. Моделі вищої освіти, які отримали широке розповсюдження у другій половині ХХ ст., більше не працюють [2, с. 157].

Варто відзначити відсутність узгодженої позиції дослідників та політиків щодо стану та перспектив розвитку вищої школи України: сучасна українська вища освіта характеризується дуже суперечливо. Із одного боку, політики наполягають на минулих здобутках, значному потенціалі її розвитку, справедливо звертаючи увагу на те, що українські фахівці з вищою освітою часто знаходять гідне місце на світовому ринку праці. Із іншого боку, зустрічаємо значне незадоволення суспільства, у першу чергу – роботодавців – якістю університетської підготовки, слабким зв'язком з ринком праці та наукою, про що свідчать різноманітні опитування, міжнародні порівняння, рейтинги та моніторинги [3, с. 4].

Однією з основних проблем, яка потребує негайного вирішення, є проблема фінансування сфери вищої освіти. За останнє двадцятиріччя українська сфера освіти в цілому існує в умовах хронічного недофінансування, що свідчить про неефективність існуючої моделі державного фінансування вищої освіти. Гостро постало питання незначного рівня заробітних плат професорсько-викладацького складу. Низький рівень оплати праці стає однією з найважливіших причин таких негативних тенденцій у вітчизняній освіті як низька якість наданих освітніх послуг; відтік найбільш мобільних і кваліфікованих вчених, професорів і викладачів, випускників та студентів закордон; корупція в системі вищої освіти; зростання комерційності системи вищої освіти у бік розширення платних освітніх послуг. Інший бік низьких заробітних плат у вітчизняній вищій освіті – неможливість залучення іноземних висококваліфікованих кадрів для роботи в українських вищих навчальних закладах. Усе це в сукупності сприяє зниженню конкурентоспроможності української вищої освіти на міжнародному ринку освітніх послуг.

На тлі різкого розшарування суспільства за рівнем доходів тенденція перенесення центру ваги в фінансуванні вищої освіти України з державного бюджету на позабюджетні кошти створює реальну загрозу перетворення системи освіти в сферу обслуговування потреб ринкової економіки. При такому підході неможливо зберігати єдиний освітній простір та забезпечувати стандарти. Разом з тим виникає небезпека нівеляції кращих традицій вітчизняної освіти.

Недоліки вітчизняної системи вищої освіти значною мірою поглиблюються нерозвиненістю адміністрування у сфері освітніх послуг. Криза в сучасній системі управління проявляється у низькому рівні академічної доброчесності.

Державне управління вищою освітою в Україні являє собою складну вертикальну ієрархічну структуру, відмінною рисою якої є високий рівень централізації управління. Однак європейський досвід свідчить, що центральний рівень управління повинен встановлювати нормативну базу, регіональний рівень управління – забезпечувати їх виконання, а разом вони повинні створювати умови для реалізації цих норм [4, с. 8].

Таким чином, можемо виділити основні проблеми та протиріччя української державної політики в сфері вищої освіти: недостатній рівень розвитку нормативно-правової бази, виправлення ситуації в якій стало спостерігатися лише в останні роки, з прийняттям низки нормативно-правових і програмних документів; небезпека нівелювання національних освітніх традицій у процесі інтеграції України в глобальний освітній простір; надмірна бюрократизація системи вищої освіти; безсистемність у реалізації реформ та інноваційних проектів у сфері вищої освіти; ситуація в кадровій сфері, пов'язана з низьким рівнем оплати праці професорсько-викладацького складу і з браком фінансування та дефіцитом молодих і висококваліфікованих кадрів.

Список використаних джерел:

1. Молодиченко В. Державна освітня політика: основні принципи та технології реалізації / В. Молодиченко // Нова парадигма: Журнал наукових праць. – 2008. – Випуск 82. – С. 34-49.
2. Barber M., Donnelly K., Rizvi S. & Summers L. (2013). An avalanche is coming: Higher education and the revolution ahead. Institute for Public Policy Research, 11.
3. Williams R., de Rassenfosse G., Jensen P. & Marginson S. (2012). U21 Ranking of national higher education systems. Melbourne: University of Melbourne.
4. Шеломовська О. Реформування державного управління вищою освітою в Україні на основі європейського досвіду / О. Шеломовська // Публічне адміністрування: теорія та практика. – 2014. – № 1. – С. 1-16.

Клішко Ю.В.

студентка,

*Бердянський економіко-правовий коледж
Бердянського університету менеджменту і бізнесу*

Науковий керівник: Харченко І.І.

кандидат історичних наук, доцент,

Бердянський університет менеджменту і бізнесу

ПРОБЛЕМА БЮРОКРАТИЗМУ В ДЕРЖАВНОМУ АПАРАТІ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ

Протягом останніх десятиліть Україна розвивається як демократична, соціальна і правова держава, у зв'язку з чим зростає необхідність якісної роботи державного апарату, яка фактично неможлива при наявності в його структурі бюрократизму.

За роки розвитку України як незалежної держави загальний рівень бюрократизму в управлінських структурах за оцінками вітчизняних і зарубіжних експертів досяг такого рівня, який загрожує національній безпеці України. Якщо вчасно не вжити відповідних заходів щодо реформування сфери управління, то дана проблема матиме глобальний характер і зможе призвести до руйнування нашої молоді держави.

Проблеми бюрократизму досліджувалися багатьма вітчизняними вченими. Слід відзначити, що вагомий внесок у вивчення даної проблеми внесли такі автори: А. Мельник [1], В. Спиридонова [2], Н. Тихонова [3], В. Граждан [4], М. Пірен [5] і т.д.

У науці сформувався такі напрямки дослідження даної проблеми:

1) дослідження зв'язку бюрократії та системи управління державою (публікації А. Булатова, А. Зверева, Б. Курашвілі, А. Омарова, І. Стародубровської),

2) бюрократизації господарської діяльності (роботи В. Афанасьєва, О. Дейнека, Б. Лазарєва, В. Лазовського, Ю. Ольсевича, Р. Хазбулатова, А. Худокормова);